

mgr MALA BIELAWSKA
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Projekt PHARE 2002 „Wprowadzenie środków motywujących w celu propagowania bezpieczeństwa i higieny pracy w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw”

W polskim stanowisku negocjacyjnym dotyczącym bezpieczeństwa i higieny pracy podkreśla się potrzebę doprowadzenia prawodawstwa polskiego do pełnej zgodności ze standardami wyznaczonymi przez dyrektywy Wspólnot. Stanowi to kontekst do opracowania i realizacji projektu PHARE 2002 „Wprowadzenie środków motywujących w celu propagowania bezpieczeństwa i higieny pracy w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw”, który ma na celu zwiększenie zdolności polskich małych i średnich przedsiębiorstw do sprostanania wymogom w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, a przez to ułatwienie wdrażania tych wymogów.

Priorytetem działań realizowanych w ramach tego projektu będzie kwestia bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników.

Nie jest to pierwszy projekt w tej dziedzinie realizowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Zakończyła się bowiem realizacja projektu w ramach PHARE 99 pn. *Dalsze przyjmowanie i wdrażanie ustawodawstwa Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy*, którego podsumowaniem jest międzynarodowa konferencja (która odbyła się w czerwcu br. w Krakowie, przyp. red.).

Uzyskane rezultaty są punktem wyjściowym do realizacji projektu PHARE 2002 i będą wykorzystane przy jego realizacji.

Celem strategicznym nowego projektu jest zwiększenie zdolności polskich małych i średnich przedsiębiorstw do wprowadzenia w życie i egzekwowania wymogów dorobku prawnego UE w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy. Cel ten będzie realizowany przez:

1) prowadzenie badań nad warunkami pracy, z myślą o ergonomicznym po-

dejsciu małych i średnich przedsiębiorstw w następujących sektorach: budownictwo, przemysł chemiczny – przetwórstwo gumy i tworzyw sztucznych

2) zwiększenie zdolności pracodawców, pracowników i przedstawicieli izb przemysłowo-handlowych do realizacji działań związanych z wdrażaniem, oceną i poprawą bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków pracy

3) zachęcanie małych i średnich przedsiębiorstw do rozwijania kultury bezpieczeństwa i higieny pracy.

Badania bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące rozwoju środowiska pracy, skutków dla zdrowia i bezpieczeństwa są zasadniczą częścią niniejszego projektu. Zamierza się zainicjować lub zintensyfikować badania w następujących obszarach:

– wpływ nadmiernego stresu i postrzegania zagrożenia przez pracowników na częstotliwość występowania wypadków, chorób zawodowych i chorób związanych z pracą

– wpływ nowych technologii i technik produkcyjnych na bezpieczeństwo i higienę pracy

– narażenie pracowników na potencjalne ryzyko dla zdrowia lub bezpieczeństwa, np. środki chemiczne i pyły oraz czynniki fizyczne.

W ramach pierwszego celu projektu, zostaną przeprowadzone badania zmierzające do oceny potrzeb w zakresie warunków pracy, nowych procesów i organizacji pracy oraz opracowane techniczne środki prewencji dla dwóch sektorów: budownictwa i przemysłu chemicznego – przetwórstwa gumy i tworzyw sztucznych.

W ramach drugiego celu planuje się utworzenie sieci specjalistów gotowych do prowadzenia szkoleń i konsultacji w zakresie bhp bezpośrednio w zakładach pracy. Będzie to grupa 160 specjalistów przeszkolonych i certyfikowanych przez Centralny Instytut Ochrony Pracy. Planuje się także przeszkolenie w dziedzinie bhp około 1300 osób – przedstawicieli organizacji pracowników, pracodawców oraz branżowych izb przemysłowo-handlowych.

W ramach trzeciego celu projektu planowane jest przyznanie około 200-250 grantów. Zostaną one przeznaczone na dofinansowanie doradztwa w dziedzinie bhp oraz na dofinansowanie zakupu dodatkowego sprzętu ochronnego i wymianę sprzętu roboczego nie spełniającego wymagań bezpieczeństwa.

Aby otrzymać grant inwestycyjny lub doradczy, małe bądź średnie przedsiębiorstwo musi opracować projekt przedstawiający plan poprawy stanu bezpieczeństwa, obejmujący:

- najistotniejsze aspekty ekonomiczne stosowanych procesów produkcyjnych, prezentacje oceny ryzyka
- określenie kluczowych kwestii z punktu widzenia bezpieczeństwa i środków prewencyjnych, określenie priorytetów i celów
- harmonogram wdrażania
- oczekiwane rezultaty i koszty wdrażania.

Granty na usługi doradcze zapewnią współfinansowanie wdrażania planu poprawy bezpieczeństwa dotyczącego zasobów ludzkich (szkolenia) oraz instrumentów organizacyjnych. Pokryją one do 60% kosztów usług doradczych świadczonych na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, przy czym całkowita kwota grantu dla każdego przedsiębiorstwa wyniesie do 4000 Euro.

Granty inwestycyjne zapewnią dofinansowanie zakupu dodatkowych urządzeń ochronnych i/lub wymianę sprzętu nie spełniającego wymagań prawnych w zakresie bhp. Pokryją one do 25% całkowitego możliwego kosztu netto projektu, a pozostała część zostanie sfinansowana z kredytów bankowych i ze środków własnych firm. Całkowita kwota grantu

na zakup urządzeń dla każdego przedsiębiorstwa będzie wynosić od 5000 do 50 000 Euro (możliwość wsparcia przedsiębiorstw, dla których wprowadzenie planu poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia spowodowałoby poważne obciążenia finansowe).

Projekt będzie wdrażany pod auspicjami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Gospodarki oraz Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), jako agencją wdrażającą.

Działania szkoleniowe będą realizowane przez Centralny Instytut Ochrony Pracy na podstawie umów zawieranych pomiędzy CIOP a PARP. Instytut został przygotowany do pełnienia tej roli poprzez uczestnictwo w projekcie PHARE'99 (pomoc techniczna i szkolenia).

Wszystkie działania bezpośrednio wspierające małe i średnie przedsiębiorstwa będą realizowane w ramach zintegrowanego krajowego systemu wsparcia dla takich przedsiębiorstw, opracowanego na podstawie projektów realizowanych w ramach PHARE 2000, angażującego na poziomie krajowym PARP, a na poziomie regionalnym – regionalne instytucje finansowe, pełniące rolę regionalnych przedstawicielstw Agencji.

Granty będą transferowane na podstawie indywidualnych umów zawieranych pomiędzy PARP a przedsiębiorstwami, po przedstawieniu odpowiednich dokumentów, potwierdzających realizację usługi i/lub zakup sprzętu oraz sfinansowanie części kosztów przez klienta przedsiębiorstwa. Wybór wniosków będzie dokonywany przez komisję na zasadach otwartej i jawnej procedury, zgodnej z procedurami PHARE. Regionalne instytucje finansowe będą odpowiedzialne za identyfikowanie i pozyskiwanie odpowiednich małych i średnich przedsiębiorstw oraz zapewnienie im doradztwa „pierwszego kontaktu”.

Usługi doradcze będą zamawiane przez dane przedsiębiorstwo bezpośrednio u akredytowanych dostawców. Poszczególne przedsiębiorstwa wybiorą odpowiedniego dostawcę z listy wybranych wcześniej firm, które potwierdziły zdolność do świadczenia określonej usługi przewidzianej w programie grantów. Weryfikacja „technicznych ofert instytucji” świadczących dane usługi będzie miała miejsce w fazie wstępnej procesu przygotowywania wniosku o grant, gdy dane przedsiębiorstwo – małe i średnie ma możliwość, przy wsparciu ze strony regionalnych instytucji finansowych, zapoznania się z konkurencyjnymi ofertami z listy firm i porównania ofert.

Oczekiwane wyniki projektu to:

- przeprowadzenie badań warunków pracy w dwóch sektorach: budownictwie oraz przemyśle chemicznym – przetwórstwo gumy i tworzyw sztucznych
- opracowanie technicznych środków prewencji
- przygotowanie poradników i wytycznych określających standardy jakości szkoleń i usług doradczych
- stworzenie sieci konsultantów bhp posiadających certyfikaty CIOP
- rozwijanie umiejętności w zakresie bhp wśród pracowników małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedstawicieli branżowych izb przemysłowo-handlowych
- wsparcie doradcze dla małych i średnich przedsiębiorstw
- wsparcie inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw na zakup nowych urządzeń.

Całkowity budżet projektu wyniesie 18,820 miliona Euro, w tym: wkład PHARE to 4,5 miliona Euro, współfinansowanie z budżetu państwa – 1,180 miliona Euro, natomiast wkład sektora prywatnego planowany jest na 13,140 miliona Euro.

Rozpoczęcie projektu planowane jest w styczniu 2003 r., a zakończenie – w lipcu 2005 r.

Autorzy Białej Księgi Komisji Europejskiej *Nauczanie i uczenie się – na drodze do uczącego się społeczeństwa* traktują równouprawnienie inwestycji materialnych i nakładów na kształcenie oraz inwestowanie w kompetencje jako główny czynnik konkurencyjności społeczeństw i indywidualnej przydatności w zatrudnieniu. Prognozują, że zawody i kwalifikacje stawać się będą bardziej elastyczne, a zdobyta wiedza będzie wystarczać na krócej. Poza spełniającym istotne zadania systemem szkolenym, ważniejszym terenem inicjatyw edukacyjnych stawać się będzie oświata ustawiczna - kształcenie i dokształcanie dorosłych. Prognozuje się również, że znaczną część obowiązków z tego zakresu będą musiały przejąć przedsiębiorstwa, wnosząc w proces zdobywania umiejętności działania poparte doświadczeniem i niezbędną praktyką. System ten, poza elastycznością programów kształcenia i doskonalenia, będzie też w coraz większym stopniu wymagał uwzględniania zróżnicowanych sytuacji i cech ludzi dorosłych.

Procesom tym podlega również edukacja w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. Faktycznie, ze względu na różne praktyczne trudności związane z uwzględnianiem tej problematyki w programach nauczania szkół i uczelni, aktywniejszą rolę edukacyjną spełnia rynek oświaty ustawicznej. Ma on jednak w tym procesie wiele do nadrobienia ze względu na:

- znaczne zapóźnienia metodyczne, związane z przygotowaniem kadr organizatorów i wykładowców oraz brakiem doświadczeń
- nieukształtowany rynek jednostek edukacyjnych, z przewagą małych, nie inwestujących w kompetencje i bagę
- złe na ogół doświadczenia z odbywanych dotąd obowiązkowych szkoleń, peyoratywne skojarzenia z „bhp” itd.

Kluczem do wszystkich sukcesów edukacyjnych jest jednak wypracowanie efektywnego systemu oświaty szkolnej i akademickiej. Tam właśnie kształtują się początki społeczeństwa uczącego się. W wielu krajach Unii Europejskiej w systemie oświaty szkolnej zdobywa się podstawową wiedzę z zakresu kultury bezpieczeństwa, potwierdza się jej opanowanie odpowiednim zapisem w dokumencie kończącym edukację.

Dlatego też nie jest najistotniejszy formalnoprawny punkt widzenia, który został zagwarantowany, lecz praktyczne trudności związane z uwzględnianiem tej